

Praktische handleiding FSMA_2018_07 van 22/05/2018

Praktische handleiding voor de verzekeringstussenpersonen met betrekking tot de algemene risicobeoordeling inzake witwassen van geld en de financiering van terrorisme (Stap 1 van de risicogebaseerde benadering)

Toepassingsgebied:

- De verzekeringsmakelaars die hun beroepsactiviteiten uitoefenen in één of meerdere levensverzekeringstakken.
- De andere verzekeringstussenpersonen (agenten) die hun beroepsactiviteiten uitoefenen in één of meerdere levensverzekeringstakken en die buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst werken.
- De in België gevestigde bijkantoren van personen die gelijkwaardige werkzaamheden uitoefenen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat.

Samenvatting/ Doelstellingen :

Deze praktische handleiding en zijn bijlage, de tabel « Mijn algemene risicobeoordeling », vormen een instrument met als doel de hierboven genoemde verzekeringstussenpersonen te helpen bij de realisatie van hun algemene risicobeoordeling inzake witwassen van geld en de financiering van terrorisme ("WG/FT"). Deze algemene risicobeoordeling omvat de identificatie en de evaluatie van de risico's van WG/FT waaraan hun activiteit is blootgesteld en, in het verlengde van deze evaluatie, de definiëring van de risicocategorieën.

Structuur :

1.	TOEPASSINGSGEBIED	2
2.	DOEL VAN DE PRAKTISCHE HANDLEIDING EN TABEL « Mijn algemene risicobeoordeling »	2
3.	MIJN ALGEMENE RISICOBEOORDELING	3
3.1.	Identificatie van de WG/FT-risico's	4
3.2.	Evaluatie van de geïdentificeerde WG/FT-risico's	5
3.2.1.	WG/FT-risicobeoordeling binnen elke categorie	5
3.2.2.	Beoordeling van het WG/FT-risiconiveau in verband met elke situatie	5
3.3.	Definitie van de risicocategorieën	6

1. TOEPASSINGSGEBIED

De praktische handleiding is opgesteld voor verzekeringstussenpersonen die onderworpen zijn aan de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (hierna de « wet 18 september 2017 »):

- de verzekeringsmakelaars die hun professionele activiteiten uitvoeren in één of meerdere levensverzekeringstakken (takken 21 t.e.m. 29);
- De andere verzekeringstussenpersonen (agenten) die hun beroepsactiviteiten uitoefenen in één of meerdere levensverzekeringstakken en die buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst werken.
- De in België gevestigde bijkantoren van personen die gelijkwaardige werkzaamheden uitoefenen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat

2. DOEL VAN DE PRAKTISCHE HANDLEIDING EN TABEL

« Mijn algemene risicobeoordeling »

De wet van 18 september 2017 vereist dat u een risicogebaseerde benadering toepast in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna "WG/FT"). Deze implementatie is gebaseerd op een grondige, gedocumenteerde en actuele kennis van de WG/FT-risico's waaraan u wordt blootgesteld en op een goed begrip hiervan.

De implementatie van de risicogebaseerde benadering impliceert het realiseren van een risicobeoordeling op twee niveaus: een algemene risicobeoordeling voor de hele onderneming en een individuele risicobeoordeling voor elke klant.

Deze praktische handleiding heeft als doel u te helpen uw algemene WG/FT-risicobeoordeling uit te voeren (eerste stap van de risicogebaseerde benadering zoals beschreven in onze Nieuwsbrief van april 2018).

U kent uw onderneming beter dan wie ook! Bijgevolg bent u in de beste positie om de WG/FT-risico's waaraan uw onderneming wordt blootgesteld te identificeren en deze te evalueren.

Uw algemene risicobeoordeling goed uitvoeren zal u toelaten:

- 1. de WG/FT-risico's te identificeren waaraan u wordt blootgesteld evenals de situaties die voor hogere WG/FT-risico's zorgen en waarop u uw inspanningen zou moeten richten in de strijd tegen WG/FT ;**
- 2. een organisatorisch kader te bepalen en in te voeren dat aangepast is aan de geïdentificeerde WG/FT-risico's (2e stap van de risicogebaseerde benadering beschreven in de Nieuwsbrief van 17 april 2018) ;**
- 3. te beschikken over de vereiste informatie over de risico's waaraan u wordt blootgesteld en waarop u zich zal moeten baseren bij de uitvoering van de individuele risicobeoordeling van uw klanten (derde stap van de risicogebaseerde benadering beschreven in de Nieuwsbrief van april 2018).**

Uw algemene risicobeoordeling realiseren (stap 1) en een gepast organisatorisch kader bij de geïdentificeerde risico's bepalen (stap 2), zal u onder meer helpen de vragenlijst te beantwoorden die de FSMA u begin september 2018 zal toesturen. De analyse van uw antwoorden op deze vragenlijst zal de FSMA in staat stellen een overzicht op te maken van de implementatie van de risicogebaseerde benadering en om de prioriteiten van haar controleacties vast te stellen.

Deze praktische handleiding is een document dat moet worden gelezen in samenhang met de wet van 18 september 2017 en de [gemeenschappelijke richtsnoeren betreffende risicofactoren van de Europese Toezichthoudende Autoriteiten](#).

De praktische handleiding en de tabel «*Mijn algemene risicobeoordeling* » vormen een hulpmiddel waarvan het gebruik geen verplicht karakter heeft. Indien u er gebruik van maakt, moet deze, indien nodig, worden aangepast, rekening houdend met de specifieke kenmerken van uw activiteit. U kan er ook voor opteren om uw algemene risicobeoordeling uit te voeren volgens een andere methode maar welke methode u ook kiest, u zal steeds in staat moeten zijn om, op basis van documenten, aan de FSMA aan te tonen dat de gevolgde methode toelaat om te voldoen aan de verplichtingen van de wet van 18 september 2017.

3. MIJN ALGEMENE RISICOBEOORDELING

De algemene risicobeoordeling is een proces in drie stappen dat bestaat uit (i) het identificeren van de WG/FT-risico's waaraan u wordt blootgesteld, (ii) deze evalueren en (iii) om, op basis van uw beoordeling, risicocategorieën te definiëren.

De algemene risicobeoordeling moet worden afgestemd op de aard van uw activiteit en op de omvang van uw onderneming.

De tabel « *Mijn algemene risicobeoordeling* » die u van de FSMA-website kunt downloaden, heeft als doel u te helpen om de risico's eigen aan uw onderneming en uw activiteit te identificeren en te evalueren, en om de risicocategorieën te definiëren, en bijgevolg om uw algemene risicobeoordeling uit te voeren.

Deze tabel bevat onder het tabblad « definitie van termen » de definitie of verklaring van bepaalde gebruikte termen zoals « uiteindelijk begunstigde », « derde land met een hoog risico », « land onderworpen aan sancties of embargo's », « belastingparadijs » en « politiek prominente persoon ».

Hoe de tabel « *Mijn algemene risicobeoordeling* » invullen?

3.1. Identificatie van de WG/FT-risico's

De algemene risicobeoordeling WG/FT wordt uitgevoerd op het niveau van uw onderneming en bestaat, in een eerste fase, uit het identificeren van de risico's waaraan u objectief wordt blootgesteld, rekening houdend met uw activiteit en de manier waarop u deze uitoefent.

Bij uw algemene risicobeoordeling moet u, verplicht, rekening houden met:

- de kenmerken van uw klanten;
- de kenmerken van de producten of transacties die u aanbiedt;
- de betrokken landen of geografische gebieden;
- de distributiekkanalen die u gebruikt;
- de variabelen die zijn opgenomen in bijlage I van de wet van 18 september 2017;
- de indicatieve factoren die wijzen op een potentieel hoger risico als bedoeld in bijlage III van de wet van 18 september 2017;
- alle andere relevante risicofactoren.

U kunt bij uw algemene risicobeoordeling ook rekening houden met de factoren die wijzen op een potentieel lager risico als bedoeld in bijlage II van de wet van 18 september 2017.

Om uw risico's te identificeren, moet u ook rekening houden met alle andere relevante informatie waarover u beschikt¹.

De tabel opgenomen in het tabblad « *Mijn algemene risicobeoordeling* » bevat een lijst met risicofactoren die kunnen bijdragen aan het verhogen of verlagen van WG/FT-risico's en die mogelijk relevant zijn bij het uitvoeren van een activiteit als verzekeringstussenpersoon. De bovengenoemde risicofactoren zijn gegroepeerd in 4 verschillende tabellen, in functie van de betreffende risicocategorieën: (i) klanten, (ii) producten of verrichtingen, (iii) landen of geografische gebieden en (iv) distributiekkanalen. Duid in elke tabel de risicofactoren aan die relevant zijn voor uw activiteit.

Houdt er rekening mee dat de lijst met risicofactoren niet exhaustief is. Het is daarom noodzakelijk om de tabel te vervolledigen met de risicofactoren die relevant zijn voor uw activiteiten en die niet in de tabel zouden zijn opgenomen. Voor dit doel is in elk van de vier tabellen een rubriek « andere risicofactoren (eigen aan uw onderneming) » toegevoegd.

Wij vestigen uw aandacht op het feit dat de algemene risicobeoordeling een oefening is die specifiek is voor uw onderneming en uw activiteit. Het is daarom essentieel dat u de WG/FT-risico's eigen aan uw activiteit correct identificeert, rekening houdend met de kenmerken van uw klanten, de producten of transacties die u aanbiedt, de betrokken landen of geografische gebieden en de distributiekkanalen die u gebruikt!

¹ Met name de conclusies van de nationale (indien beschikbaar) en Europese analyses van de risico's waarnaar wordt verwezen in artikel 16, par. 3, de wet van 18 september 2017, het advies van de Europese toezichthoudende autoriteiten over de WG/FT-risico's met betrekking tot de financiële sector van de Unie en hun [gemeenschappelijke richtsnoeren betreffende risicofactoren](#).

3.2. Evaluatie van de geïdentificeerde WG/FT-risico's

In een tweede stap is het noodzakelijk om de risico's WG/FT te evalueren die u hebt geïdentificeerd als relevant voor uw activiteit.

Deze beoordeling kan in twee opeenvolgende stappen worden uitgevoerd waarbij, afhankelijk van het geval, de eerste stap mogelijk niet nodig is :

3.2.1. WG/FT-risicobeoordeling binnen elke categorie

Binnen elke categorie (dwz "klanten", "producten / verrichtingen", "land / geografische gebieden" en "distributiekanaalen") groepeer u verschillende risicofactoren waarvan de combinatie overeenstemt met uw activiteit. In de categorie "klanten" kunt u bijvoorbeeld, afhankelijk van uw activiteit, een combinatie maken met de naam "klanten met woonplaats in België die PPP's zijn" die u onderscheidt van de combinatie "klanten met woonplaats in België die niet PPP's zijn".

Vervolgens associeert u met elk van de aldus vastgestelde combinaties een risiconiveau (bijvoorbeeld: laag, standaard, hoog)³. Daarbij houdt u in ieder geval rekening met het doel van de relatie, de omvang van de gesloten transacties en de regelmaat of duur van de zakelijke relatie⁴.

Verantwoordt vervolgens uw beoordeling van het risiconiveau van elke combinatie van risicofactoren in de kolom "verantwoording". Deze verantwoording is erg belangrijk, omdat uw algemene risicobeoordeling moet worden gedocumenteerd en moet worden gerechtvaardigd tegenover de FSMA. Dit zal het ook gemakkelijker maken om de periodieke herziening en actualisering van de risico beoordeling uit te voeren.

3.2.2. Beoordeling van het WG/FT-risiconiveau in verband met elke situatie

In een tweede stap (of onmiddellijk indien de stap beschreven onder punt 3.2.1 niet nodig bleek), identificeert u de situaties waarmee u het meest geconfronteerd wordt in de context van uw activiteit. U beschrijft deze situaties in de tabel "III. Definitie van situaties en indeling in risicocategorieën" in de rubriek "situaties".

Om dit te doen voert u de volgende stappen uit:

- U herneemt de combinaties van risicofactoren die u binnen elke categorie heeft vastgesteld en breng ze respectievelijk over in de kolommen "klant", "product / verrichting", "land / geografisch gebied" en "distributiekanaal" van de tabel onder punt III (of, als u de stap onder punt 3.2.1 niet hebt voltooid omdat het niet nodig was met het oog op uw activiteit, verwijst u naar de relevante risicofactoren in de hiervoor vermelde kolommen);
- Vervolgens stelt u verschillende situaties op door verschillende associaties uit te voeren van de combinaties die u heeft gedefinieerd binnen elk van de bovengenoemde categorieën ("klant", "product / transactie", "land / geografisch gebied" en "distributiekanaal") en die overeenkomen met uw activiteit. Elke associatie vormt een situatie.

² De stap waarnaar wordt verwezen in 3.2.1. is bedoeld om, waar nodig, de beschrijving en beoordeling van het risiconiveau in verband met de in 3.2.2. genoemde situaties te vergemakkelijken.

³ U zou ook een scoresysteem kunnen gebruiken.

⁴ Variabelen bedoeld in bijlage I van de wet van 18 september 2017.

Een situatie kan bijvoorbeeld zijn:

Klant	Product/transactie	Land/geografisch gebied	Distributiekanaal
PPP gedomicilieerd in België	Verzekering in tak 23	Activiteit uitsluitend uitgeoefend in België	Alleen in de fysieke aanwezigheid van de partijen

- U kent vervolgens een risiconiveau toe aan elk van de situaties die u hebt gedefinieerd. Om dit te doen, kunt u ook beslissen om meer gewicht toe te kennen aan bepaalde risicofactoren die u als bijzonder relevant beschouwt, of, omgekeerd, minder gewicht toe te kennen aan bepaalde risicofactoren die u als minder belangrijk zou beschouwen.⁵

3.3. Definitie van de risicocategorieën

In de tabel « **Mijn algemene risicobeoordeling** » worden, bij wijze van voorbeeld, drie risicocategorieën voorgesteld die overeenkomen met verschillende risiconiveaus (laag risico, standaard risico, hoog risico). Afhankelijk van uw grootte en de aard van uw bedrijf, kunt u besluiten om meer risicocategorieën te definiëren. Eventueel, en voor zover dit effectief kan worden gerechtvaardigd, kunt u er ook voor kiezen om het aantal risicocategorieën te verminderen, maar u moet in elk geval minstens twee risicocategorieën opgeven, waarbij één categorie de standaard risicosituaties groepeerst en de andere categorie, de hoge risico's.

Situaties die identieke waakzaamheidsmaatregelen vereisen, worden ingedeeld in dezelfde risicocategorie⁶.

Opgelet: sommige risicofactoren impliceren op zich al dat een situatie wordt ingedeeld in een risicocategorie met een hoger dan normaal risiconiveau, met name die situaties waarbij de toepassing van verhoogde waakzaamheidsmaatregelen vereist is⁷ (bijv. klanten gevestigd in derde landen met een hoog risico, operaties in verband met een "belastingparadijs", transacties met PPP's, leden van hun familie of personen waarvan bekend is dat ze naaste geassocieerden zijn).

Zorg ervoor dat u het risiconiveau dat u met de gedefinieerde situaties associeert, rechtvaardigt om uw evaluatie te documenteren!

Zorg er ook voor dat u uw tabel « **Mijn algemene risicobeoordeling** » dateert. Dit zal ervoor zorgen dat u een historiek van de opeenvolgende updates kunt bijhouden.

Nadat u het tabblad « **Mijn algemene risicobeoordeling** » hebt voltooid, vindt u op het tabblad "dashboard" een visuele presentatie van de resultaten van uw algemene risicobeoordeling. In dit dashboard wordt een visualisatie gegeven voor elk van de vier risicocategorieën van a) het aantal risicofactoren, b) de verdeling van deze factoren op basis van hun relevantie voor uw activiteit, en c)

⁵ U kunt bijvoorbeeld van mening zijn dat de persoonlijke banden van een klant naar een land of gebied met een hoger WG/FT-risico minder relevant zijn voor de kenmerken van het gevraagde product.

⁶ Op deze manier kunt u uw klantacceptatiebeleid vaststellen of aanvullen, zodat degenen die contact met klanten hebben, eenvoudig de waakzaamheidsmaatregelen kunnen bepalen die moeten worden vastgesteld volgens de situatie die voor hen ligt.

⁷ Zie titel 3, hoofdstuk 2 van de wet van 18 september 2017.

combinaties genomen op basis van hun risiconiveau. Dit dashboard wordt automatisch ingevuld op basis van de informatie die u hebt ingevoerd in het tabblad « ***Mijn algemene risicobeoordeling*** ».

Bewaar het bestand « ***Mijn algemene risicobeoordeling*** » zorgvuldig, het zal u helpen om de andere stappen uit te voeren die vereist zijn door de wet van 18 september 2017 en om te voldoen aan de verzoeken van de FSMA met betrekking tot uw naleving van deze wet.

Bijlage :

– [FSMA 2018_07-1 / Tabel Excel : 'Mijn algemene risicobeoordeling'](#)